

Tillsynsrapport - livsmedelstillsyn 2020

Kontroll enligt livsmedelslagen

Syftet med livsmedelslagstiftningen är att främja att säkra livsmedel släpps ut på marknaden samt att konsumenter kan göra självständiga val och inte luras eller vilseledas genom felaktig information eller märkning.

Livsmedelshandläggarna på miljöenheten kontrollerar årligen hundratals olika livsmedelsverksamheter i Nacka kommun. Allt från hur maten tillagas på skolor och förskolor till restauranger och butiker samt hur de stora tillverkarna av t.ex. bageriprodukter och såser märker och hanterar sina produkter. Kontrollerna görs genom inspektioner, revisioner samt provtagning och görs oanmälda eller föranmälda. Vid inspektioner och revisioner kontrolleras till exempel rengöring, hygien, temperatur, underhåll, märkning, spårbarhet mm. Samtliga områden kontrolleras inte vid varje kontroll, men de områden som är relevanta för en verksamhet kontrolleras inom en treårsperiod.

Det finns en plan för vilka områden som ska kontrolleras vid respektive kontroll.

Genom offentlig livsmedelskontroll kontrollerar myndigheten att livsmedelsverksamheterna följer livsmedelslagstiftningen. Om en verksamhet inte uppfyller lagstiftningens krav ska myndigheten ta till de åtgärder som krävs för att bristerna rättas till. Det kan ske genom extra uppföljningar eller genom sanktionsbeslut som ska stå i proportion till de brister som uppmärksammas och om verksamheten tidigare visat prov på bristande efterlevnad av lagstiftningen.

Livsmedelsverksamheterna betalar årligen en fast avgift för sin livsmedelsanläggning som har beräknats utifrån vilken livsmedelshantering samt vilken kunskap de har. Den fasta avgiften kan verksamheterna påverka genom att följa livsmedelslagstiftningen samt ha god kunskap om hantering av livsmedel. De flesta livsmedelsverksamheter ligger i erfarenhetsklass B som är normalläget. Under året 2020 var det 17% (103 st) av alla verksamheter i Nacka kommun som kunde flyttas till den högsta erfarenhetsklassen A, och därigenom fick en sänkt årsavgift. I den lägsta erfarenhetsklassen C var det 1% (8 st) verksamheter, som därigenom fick en höjd årsavgift.

Under 2020 utförde livsmedelshandläggarna kontroller på ca 500 verksamheter fördelat på utfallet för 2020 på 4,2 årsarbetskrafter. Beräknad prognos för årsarbetskrafter 2020 var 5,6. Anledningen till att det blev färre kontroller för livsmedelstillsynen, är att livsmedelsinspektörerna fick lägga en stor del av sin tid på trängseltillsyn, se mer om detta under rubriken "Ny lag om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen".

Därutöver genomfördes följande projekt:

Dricksvattenprovtagning på barpistoler/dispenser

Under oktober 2020 togs det hos restauranger 11 dricksvattenprover från dricksvattendispenser samt 11 referensprover från vanlig kran.

Resultat för dricksvattenprovtagningen 2020: 0 otjänliga prov, 6 dricksvattendispensers tjänligt med anmärkning (av 11), 3 referensprover tjänligt med anmärkning (av 11), 5 dricksvattendispenser tjänliga (av 11).

Orsak till tjänligt med anmärkning var höga halter av odlingsbara mikroorganismer och långsamväxande bakterier. Verksamheterna fick göra åtgärder och nya provtagningar togs som då var tjänliga samt tjänliga med anmärkning.

Projektet utfördes för tredje året i rad. Projektet initierades på initiativ av nätverket SILK (Samverkan i livsmedelskontrollen) där kommuner i Stockholms län deltar.

Livsmedelskontrollen i Nacka kommun har sedan fortsatt projektet. Trenden visar att resultaten blir förbättrade för varje år men inte tillräckligt god, därför genomförs motsvarande provtagning även 2021 för att följa upp effekten av påtalade brister.

Kosttillskott vitamin D

I projektet ingick livsmedelsverksamheter i Nacka Kommun som är hälsokostbutiker och apotek. Projektet utfördes då det bland annat förekommer felaktiga hälsopåståenden. Till exempel "Vitamin D bidrar till att bibehålla normal benstomme", som är ett godkänt hälsopåstående, och "Vitamin D gör att du får starka ben" som inte är ett godkänt hälsopåstående. Märkningen på D-vitaminprodukter kontrollerades på 15 verksamheter. Av dessa verksamheter var två hälsokostbutiker och 13 apotek. 15 olika D-vitaminprodukter från 12 olika varumärken kontrollerades. Av de 15 kontrollerade produkterna hade två produkter avvikelser. Båda dessa avvikelser rörde felaktig obligatorisk märkning. På en produkt var bäst-före datumet skrivet i fel ordningsföljd och på den andra produkten var beckningen "kosttillskott" och nettokvantiteten inte i samma synfält. Ingen produkt var märkt med ett otillåtet hälso- eller näringspåstående. Det var inte heller någon av produkterna som innehöll en otillåten D-vitaminförening.

Resultatet av projektet visar på att majoriteten av D-vitaminprodukterna som såldes i Nacka Kommun under projektets genomförande uppfyller lagstiftningens krav på märkning av kosttillskott.

Följande två projekt som var planerade i kontrollplanen utfördes inte, pga covid-19.

Projekten beräknas troligtvis genomföras 2021:

- Spårbarhet på kött i samverkan med SLV (Livsmedelsverket).
- Allergener på restauranger i samverkan med SILK (Samverkansgrupp inom livsmedelskontrollen).

Brister enligt livsmedelslagen

Ett sanktionsbeslut fattas när verksamheten inte följer livsmedelslagstiftningen.

Sanktionsbeslut är åtgärder som kontrollmyndigheten (Miljöenheten) måste vidta vid bristande efterlevnad.

Totalt under året 2020 fattades det 16 sanktionsbeslut om förbud mot att saluföra livsmedel samt olika föreläggande om åtgärder. Antalet fattade sanktionsbeslut är i nivå med närmast föregående åren. De flesta verksamheter åtgärdar genast de brister och avvikelser som framkommer under en kontroll och av kontrollrapporten som livsmedelshandläggaren skriver efter varje kontrollbesök. Kontrollrapporten är ett verktyg för verksamhetsutövaren där avvikelser samt tips och noteringar lyfts fram. Livsmedelshandläggaren följer upp avvikelserna vid nästföljande inspektion, oftast är de flesta avvikelser då åtgärdade.

Sanktionsavgift

Verksamheter som inte har anmält sin verksamhet innan de startar kan få en sanktionsavgift. Avgiften tillfaller staten. En verksamhet fick ett beslut om sanktionsavgift under 2020.

Överprövade ärenden

Under året 2020 har vi fått beslut från Länsstyrelsen i två överprövade ärenden. Ett ärende från 2019 som handlade om att företaget överklagade sin uppföljande kontroll och avgiften för den extra kontrollen. Där fick verksamheten avslag från Länsstyrelsen, Miljö- och Stadsbyggnadsnämndens beslut kvarstår. Det andra ärendet från 2016 handlade om en märkningsfråga där Länsstyrelsen beslutade till företagets fördel.

Ny lag om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

Kommunerna fick den 1 juli 2020 ansvar för tillsynen över tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Trängsel tillsynen utfördes av livsmedelsinspektörer i livsmedelsgruppen. Under 2020 genomfördes 344 st trängselkontroller på serveringar i Nacka kommun. Det fattades beslut om föreläggande om åtgärder för två verksamheter.

NKI (Nöjd Kund Index)

Livsmedelsverksamheternas nöjdhet mäts regelbundet genom enkätundersökningar via Stockholm Business Alliance (SBA). Verksamheter som varit i kontakt med myndigheten i anmälningsärenden och vid kontroll deltar i enkätundersökningarna. Ett preliminärt nöjd kund index för år 2020 är 81, vilket är högt och uppfyller Miljö- och stadsbyggnadsnämndens mål på 78 för livsmedelskontrollen för året.

Kundbarometern

Som komplement till ovan nämnda NKI-enkät har sedan 2017 en enkät med frågor skickats ut till verksamhetsutövare efter varje inspektionstillfälle. I enkäten får de tycka till om inspektionen genom att gradera från ett till fyra samt svara på fyra frågor. Frågorna handlar om hur de upplevde inspektörens bemötande, kompetens, den information som gavs i samband med inspektionen samt om inspektionen uppfyllde deras förväntningar. Under 2020 har vi haft ett bra genomsnittsbetyg på 3,8 av 4. Några av kommentarerna från verksamhetsutövarna har varit att det varit en bra dialog med bra tips och råd, trevlig och proffsig, ”otroligt trevlig inspektör, tydlig och enkel i sin kommunikering”, ”mycket professionell och kompetent inspektör”.

Emma Rosengren

Gruppchef

Miljöenheten

08-718 78 78

emma.rosengren@nacka.se